

СОЛТИК Олександр

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0002-8834-8401>e-mail: soltykoo@khmnu.edu.ua**СОЛТИК Інна**

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0002-3696-0201>e-mail: soltyki@khmnu.edu.ua**УДОСКОНАЛЕННЯ БЕЗПЕКОВИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

Статтю присвячено дослідженню безпекових умінь майбутніх учителів фізичної культури. Серед головних безпекових умінь вчителя фізичної культури визначено: уміння безпомилково виконувати поставлені завдання, уміння прогнозувати потенційні небезпеки. У статті представлено методику та шкалу оцінювання даних умінь. Удосконалення визначених безпекових умінь продемонстровано через реалізацію педагогічної умови: «Спрямування педагогічної практики на вирішення комплексних навчальних, оздоровчих і виховних завдань».

Проведений педагогічний експеримент довів дієвість запропонованих педагогічних впливів, що підтверджено значимими змінами рівнів сформованості безпекових умінь майбутніх учителів фізичної культури в експериментальній групі по відношенню до контрольної групи.

Ключові слова: вчитель фізичної культури, безпекові уміння

DOI: <http://doi.org/10.31891/pcs.2022.2.7>

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Одним із найбільш важливих завдань сучасної освіти є створення безпечного освітнього середовища для життя і здоров'я здобувачів освіти. Безумовно освітнє середовище не обмежується лише наявними матеріальними умовами, в яких навчаються учні, а охоплює значно більшу сукупність об'єктивних зовнішніх умов, факторів, соціальних об'єктів, необхідних для успішного функціонування освіти [2]. Зважаючи на багатогранність освітнього процесу освітнє середовище також залежить від усталених цінностей академічної спільноти, характеру та стану взаємовідносин між учасниками освітнього процесу, розвитку культури спілкування та формування загальнолюдських цінностей тощо.

Зважаючи на це, розв'язання безпекових питань в освітньому середовищі також торкається різних аспектів діяльності закладів середньої освіти [1]. Реалізація та забезпечення безпеки у навчальних закладах може стосуватися не лише умов навчання, використання якісних та робочих засобів навчання, обладнання та інвентарю, так і в значній мірі залежати від грамотності професійних дій педагогічного колективу,

якісного виконання службових обов'язків навчально-допоміжного персоналу, дотримання норм та правил безпеки учасниками освітнього процесу, своєчасного ухвалення належних управлінських рішень менеджментом закладу тощо.

З огляду на вищесказане забезпечення безпеки на уроках фізичної культури має особливе значення. Наявність чисельних випадків травмування, ушкоджень, іноді летальних випадків, які відбуваються на уроках з фізичної культури, потребує ретельного дослідження і пошуку дієвих кроків щодо запобігання нещасних випадків, удосконалення системи безпеки на уроках, передбачення та протидія можливим загрозливим для життя і здоров'я учнів подіям.

Одним із найбільш дієвих шляхів формування безпекового середовища під час уроків з фізичної культури вбачаємо в удосконаленні безпекових умінь майбутніх учителів фізичної культури.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Більшість причин, що призводять до виникнення небезпечних ситуацій на уроках з фізичної культури в першу чергу пов'язані із особливістю професійної діяльності учителя фізичної культури, а саме складних зовнішніх

умов праці. Зовнішні умови можуть мати різний, складний, іноді загрозливий для життя характер і часто пов'язані із виникненням непередбачуваних ситуацій, що породжені різними змінними умовами професійно-педагогічного середовища. У цьому зв'язку важливо те, наскільки людина готова до виникнення таких умов, як вона реагуватиме в складних ситуаціях, наскільки її дії будуть адекватними в конкретних випадках.

Водночас ускладнюють ситуацію, а іноді не лише не розв'язують а навпаки погіршують невірні, помилкові дії педагога. З огляду на це доцільно деталізувати поняття помилок у діяльності майбутніх учителів фізичної культури, зокрема тих помилок, що породжені неправильними професійними діями.

Майбутні вчителі фізичної культури повинні максимально уникати помилок у власній роботі, оскільки своїми діями та вказівками вчителі впливають на учнів, на їхній фізичний стан, організовують рухову активність [4]. Недотримання або ж нехтування нормами техніки безпеки, невідповідність фізичного навантаження, порушення правил методики та організації навчального процесу можуть призвести до виникнення багатьох негативних ситуацій, зокрема до травматизму та ушкоджень під час уроків, спричинити появу стану надмірної тренуваності, а в найгірших ситуаціях – до трагічних наслідків.

У цьому зв'язку варто окреслити основні помилки, які можуть виникати на уроках з фізичної культури. Украв важливо не перебільшувати норми рухової активності, оскільки це призведе до стану надмірної тренуваності й перенапруження. Інколи надмірні фізичні навантаження стають причиною виникнення багатьох захворювань, травмувань, погіршення здоров'я, навіть летальних випадків. Водночас помилкою можемо вважати проведення заняття з недостатнім фізичним навантаженням, коли учень не отримав достатньої кількості рухової активності під час уроку [3].

Також серед помилок варто назвати неправильне виконання вправ, які за кінематичними показниками, біомеханікою рухів не є оптимальними чи сприятливими для виконання завдань, сформульованих на уроці. Неправильно дібрані вправи

погіршують рухову навичку чи стають на перешкоді більш швидкому й грамотному засвоєнню нового руху. До помилок у діяльності майбутніх учителів фізичної культури потрібно зараховувати також ушкодження, травмування, розтягування, забої тощо.

Крім фізичного навантаження, учень зазнає певного впливу на психічну систему. Позитивним вважають такий психічний стан під час і після уроку, коли учень отримує задоволення, розвиває волевільні якості на підвищеному емоційному тлі тощо. Уроки фізичної культури сприяють посиленню розумової діяльності. У цьому зв'язку всі протилежні вияви психіки, коли пригнічується емоційна сфера, відсутня мотивація до занять, наявна роздратованість, погіршення розумової діяльності, страх, стреси та інші негативні стани, також кваліфікують як помилки.

Помилками вважають відхилення в будові тіла учня, формування неправильної постави, на що вагомий вплив мають фізичні вправи. Зокрема, викривлення хребта, сколіоз, збільшення або зменшення фізіологічних вигинів хребта, лордотична чи кіфотична постави, неправильне положення плечей, форми живота тощо є ознаками порушень постави. До морфологічної будови потрібно зарахувати неправильне співвідношення компонентів тіла, як-от перебільшення жирової тканини або зменшення м'язового компонента, що також засвідчують помилки. Надуживання асиметричними вправами, які мають переважний вплив на певну групу м'язів, призводять до викривлення хребта або ж до погіршення постави. Відомі численні випадки, коли учні, займаючись окремими видами спорту, які за характером фізичного навантаження належать до асиметричних, мали скарги на здоров'я, пов'язані з формуванням постави [5]. Серед таких видів спорту популярними є фехтування, веслування на каное, легка атлетика, зокрема вправи на штовхання та метання снарядів, настільний теніс тощо. Майбутні вчителі фізичної культури, які планують проводити й організовувати при школах спортивні секції, повинні знати про шкідливий вплив асиметричного фізичного навантаження, обов'язково передбачати в програмі занять

вправи, які зменшуватимуть негативний вплив однобічного навантаження.

До помилок зараховують брак отриманої учнями інформації, пов'язаної зі знаннями про засоби, форми методи тренувань, основами здорового способу життя, методами контролю та самоконтролю тощо. Відсутність таких знань або їх неналежний рівень стають суттєвою перешкодою на шляху опанування учнями предмета фізичної культури, особливо в разі самостійних форм занять.

Груповою формою – найбільш поширена форма організації занять із фізичної культури, тому в учнів формуються соціальні якості, відбувається соціалізація, покращуються комунікативні здібності, показники спілкування. Недостатній розвиток цих параметрів також варто кваліфікувати як помилки в професії вчителя.

Отже, помилки діагностують за тими змінами, які відбуваються з учнями: недостатній розвиток фізичних якостей; недостатній рівень роботи фізіологічних систем (дихальної, серцево-судинної тощо); неправильне формування рухових умінь і навичок; порушення постави; порушення співвідношення складників тіла; недостатній розвиток психологічних якостей; виникнення психічних розладів; недостатнє формування соціалізації; обмеження спілкування; порушення цілісності організму (травми, розтягування, забої тощо); недостатній рівень знань із фізичної культури.

Помилки, які є властивими діяльності майбутніх учителів фізичної культури, мають завершальний характер, засвідчують негативний результат. Ці негаразди в освітньому процесі зумовлені насамперед неправильними, помилковими діями вчителя. Загалом професійні дії вчителів фізичної культури можна розподілити на три групи. До першої групи належать професійні дії вчителів фізичної культури, що пов'язані з підготовкою до уроку, де важливими є розроблення плану проведення уроку, підготовка конспекту уроку, добір засобів і форм та методів навчання. Друга група професійних дій стосується безпосереднього проведення уроку. У процесі цього вчитель виконує різні переміщення, формулює команди й вказівки, організовує групу дітей, контролює, керує освітнім процесом, стежить за станом здоров'я учнів тощо. Третю групу

становлять професійні дії вчителя фізичної культури, пов'язані з аналізом проведеного уроку, коли вчитель не лише оцінює досягнення учнів, а й проводить самоаналіз власних дій, порівнює отримані результати.

Проведений детальний аналіз особливостей професійної діяльності учителя фізичної культури, висвітлений у наукових літературних джерелах, дозволив нам визначити два важливих безпекових уміння, а саме: «Уміння прогнозувати потенційні небезпеки» та «Уміння безпомилково виконувати поставлені завдання».

3. ВИДІЛЕННЯ НЕВИРШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Як зазначено вище, значущість урахування безпекових умінь майбутніх учителів фізичної культури зростають у разі ускладнення умов професійної діяльності. Змінний, особливий, складний, небезпечний, а іноді екстремальний характер зовнішніх умов помітно позначається на ефективності й результативності діяльності. Іноді нехтування впливом навколишніх умов у професії вчителя фізичної культури може призводити до різних негативних випадків, починаючи від перетренування, перенапруження та завершуючи ушкодженнями, травмуваннями, у крайніх випадках – до смертельних наслідків. З огляду на це, у дослідженні безпекових умінь необхідно зважати на такий показник, як «уміння прогнозувати потенційні небезпеки».

У свою чергу ефективним засобом протидії виникненню помилок у професійній діяльності будуть грамотні дії учителя, якісна підготовка до уроку, правильне та точне виконання завдань, що передбачені в плані-конспекті уроку. Загалом ці дії будуть обумовлені наявністю у педагога таких умінь як «Уміння безпомилково виконувати поставлені завдання».

4. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Зважаючи на те, що у науковій літературі відсутні дані щодо особливостей прояву зазначених вище безпекових умінь, нами було поставлено завдання визначити рівень сформованості «Уміння прогнозувати потенційні небезпеки» та «Уміння

безпомилково виконувати поставлені завдання» та окреслити дієві шляхи удосконалення цих умінь у майбутніх учителів фізичної культури

5. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБҐРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Успішне дослідження безпекових умінь вчителя фізичної культури потребує розробки методичного апарату вимірювання та встановлення чітких критеріїв оцінювання.

Уміння безпомилково виконувати поставлені завдання серед усіх інших показників, що характеризують професійні уміння учителів фізичної культури, аналізувати найважче. На відміну від багатьох технічних, операторських професій, де людина виконує певні виробничі дії, контролює заданий технологічний процес, у гуманітарних сферах, зокрема в професії вчителя фізичної культури, неможливо наперед окреслити весь арсенал і перелік можливих дій людини. Постійне вдосконалення вчителя, підвищення професійної майстерності безпосередньо пов'язані зі збільшенням педагогічних дій і можливостей. Це натомість практично унеможлиблює охоплення всього переліку професійних дій та пов'язаних із ними помилок, які вчитель може допустити у своїй роботі. З іншого боку, подальше дослідження безпекових умінь майбутніх учителів фізичної культури, зокрема визначення «уміння безпомилково виконувати поставлені завдання», потребує отримання кількісних даних, які мають об'єктивний характер і не залежать від особистісних рис експериментатора.

На наш погляд, найбільш оптимальний шлях для характеристики цього вміння – визначення відхилення параметрів роботи від заданого режиму. Поняття помилка повинно завжди бути зіставленим із поняттям «похибки». Будь-які відхилення в роботі, більші, ніж «допустимий коридор» (похибка), завжди кваліфікують як помилку. Якщо в технічних, операторських професіях діяльність регламентована певними правилами, інструкціями, вказівками, відхилення від яких дає підстави констатувати помилку, то в професії вчителя

фізичної культури таким орієнтиром може слугувати план роботи під час проведення уроку.

Значення «уміння безпомилково виконувати поставлені завдання» проаналізовано на основі відхилення дій учителя від окресленого плану роботи під час уроку. Як план роботи будемо використовувати конспект уроку.

Конспект уроку являє собою докладний конкретизований план роботи вчителя [6]. Загалом конспект уроку містить завдання, які вчитель повинен розв'язати на уроці. У конспекті зазначено зміст уроку, описано вправи, які підлягають вивченню. Навпроти кожної вправи зафіксовано дозування, що залежить від обсягу й інтенсивності виконання вправи. Також обов'язковим компонентом конспекту уроку є методичні та організаційні вказівки, які акцентують увагу вчителя на важливих елементах уроку, допомагають правильно реалізувати управлінську функцію.

Порівняння уроку з фізичної культури з конспектом дає змогу виявити відхилення. «Уміння безпомилково виконувати поставлені завдання» (Вх) визначено за допомогою формули.

$$V_x = \frac{t_1}{t_2} * 100\%$$

де: t_1 – час, який відповідає сумі секунд, що дорівнювали відхиленню від плану-конспекту;

t_2 – час, який відповідає тривалості уроку (у секундах); зазвичай,

тривалість уроку дорівнює 2700 секундам.

Рівень вияву безпекового «уміння безпомилково виконувати поставлені завдання» визначено на основі емпіричного дослідження професійної діяльності діючих учителів фізичної культури. Як засвідчують отримані результати, цей показник змінювався від 9,64 % до 35,93 %. На основі отриманих результатів було визначено три рівні: низький рівень – більше 25,5 %; від 16,2 % до 25,5 % – середній рівень; високий рівень – менше 16,2 %.

Показник «уміння прогнозувати потенційні небезпеки» досліджено на основі розробленої нами анкети. Проведення

професійної діяльності вчителем фізичної культури потребує від педагога різних професійних дій, ухвалення швидких рішень у складних непередбачуваних ситуаціях. Сутність анкети полягає в тому, що майбутньому вчителю фізичної культури потрібно уявити одну із ситуацій, яка може скластися в будь-який момент професійної діяльності. Зважаючи на обставини, що виникли, майбутній учитель має вибрати один із трьох запропонованих варіантів розв'язання педагогічної ситуації. Кожну з поданих 15 ситуацій оцінюють від 0 до 2 балів. Високий рівень умінь прогнозувати потенційні небезпеки в професійній діяльності вчителя фізичної культури фіксують у разі отримання від 25 до 30 балів. Середній рівень перебуває в діапазоні від 15 до 24 балів. Наявність менше як 15 балів характеризує низький рівень умінь прогнозувати потенційні небезпеки.

Наступним важливим завданням нашого дослідження стало окреслення дієвих шляхів удосконалення безпекових умінь та перевірка ефективності визначених педагогічних впливів. Для цього нами було проведено педагогічний експеримент.

У ході констатувальної частини експерименту передбачено діагностику рівня сформованості професійної надійності в майбутніх учителів фізичної культури. У дослідженні взяли участь 206 студентів ЗВО: Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (СНУ – 36 осіб); Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (УДПУ – 40 осіб); Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (ТНПУ – 37 осіб), Хмельницького національного університету (ХНУ – 23 особи), Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (КПНУ – 41 особа), Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (ДДПУ – 29 осіб).

У формуальному етапі педагогічного експерименту взяли участь студенти третіх і четвертих курсів навчання. Студенти були розподілені на контрольну й експериментальну групи. До контрольної групи ввійшли студенти Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (29 і 28

осіб); Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (30 і 28 осіб); Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (30 і 30 осіб). Загальна кількість студентів контрольної групи становила 175 осіб. Експериментальну групу утворили студенти: Хмельницького національного університету (19 і 20 осіб), Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (36 і 33 особи), Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (27 і 26 осіб). Загальна чисельність експериментальної групи – 161 студент.

На відміну від контрольної групи, де студенти закладів вищої освіти навчалися за освітньо-професійними програмами, навчальними планами, програмами дисциплін тощо, затвердженими в чинному порядку, в експериментальній групі реалізовано низку важливих впливів і втручання в освітній процес, через реалізацію педагогічної умови: «Спрямовання педагогічної практики на вирішення комплексних навчальних, оздоровчих і виховних завдань».

В межах реалізації даної педагогічної умови студенти-практиканти навчалися уникати безпідставної та необґрунтованої втрати часу. У разі появи таких зупинок, коли учні не виконували рухової активності та не отримували ніякої навчальної інформації, студенти мали з'ясовувати причину зупинок, щоб уникати їх у подальшій своїй роботі.

Уміння безпомилково виконувати поставлені завдання аналізували за ступенем відхилень проведеного уроку від конспекту. Точність проведення уроку залежить не лише від якісно підготовленого конспекту, а й від багатьох інших чинників: від вікових особливостей учнів, їхніх фізичних і психічних можливостей, наявної матеріально-технічної бази та інвентарю, розмірів спортивного приміщення, наявності розмітки, чисельності учнів, погодних умов тощо. На успішну реалізацію уроку впливають і професійні вміння студента-практиканта. Майбутній учитель має подбати про якісну підготовчу роботу, провести урок, а також докладно проаналізувати зміст уроку, виявити відхилення від плану, з'ясувати причини помилок. Осмислення недоліків оптимізує подальшу професійну діяльність,

покращує точність проведення уроку з фізичної культури, підвищує професійну майстерність майбутнього вчителя.

Результати, отримані в ході дослідження професійної надійності вчителів фізичної культури, дають змогу виокремити найбільш типові помилки. Ідеться насамперед про відхилення уроку від конспекту, неправильне дозування фізичного навантаження. Для підвищення ефективності професійних дій під час педагогічної практики варто спрямувати зусилля на формування в майбутніх учителів фізичної культури вміння точно за часом пропонувати фізичні навантаження учням.

Точність дозування навантаження залежить від багатьох чинників, які майбутній учитель фізичної культури має брати до уваги в ході планування фізичного навантаження. Насамперед потрібно зважати на рівень фізичних можливостей учнів. Неприпустимо, коли під час уроків в учнів виникає стан перевтоми або надмірної тренуваності, коли учні внаслідок перенавантажень отримують пошкодження, травми чи погіршення стану здоров'я. Серед недоліків варто назвати недостатній рівень навантаження, коли в організмі учня не відбулося позитивних зрушень упродовж уроку. Інший важливий чинник – це відчуття часу тривалості виконання учнями фізичних вправ. Особливо це стосується фізичних навантажень, що дозовані за кількістю повторень виконання вправи, кількістю серій або підходів.

В основу методу розвитку вміння точно дозувати фізичне навантаження покладено два напрями:

перший – формування в майбутнього вчителя відчуття реакції організму учня на фізичне навантаження;

другий – формування в майбутнього вчителя відчуття часу тривалості вправи.

Серед дієвих кроків щодо формування вміння прогнозувати потенційні небезпеки варто назвати рухові дії вчителя, пов'язані з особистим прикладом виконання фізичної вправи, страхуванням, допомогою у виконанні вправ учнями, які не встигають, тощо. Виконання вправи майбутнім учителем реалізує освітнє завдання, а також допомагає перевірити складність та ефективність її впливу на організм. Це певною мірою сприятиме студентів-практиканту в уникненні важких фізичних вправ, які можуть призвести до перенавантаження організму учнів. Постійне переміщення студента-практиканта разом з учнями оптимізує контроль поля зору, у якому мають перебувати всі учні. Намагання бути ближчим до учнів сприятиме вчасному страхуванню, що підвищує безпеку на уроках із фізичної культури. Результати вимірювань безпекових умінь майбутніх учителів фізичної культури у контрольній та експериментальній групах на початку експерименту та по його завершенню відображено у таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз стану сформованості безпекових умінь майбутніх учителів фізичної культури під час педагогічного експерименту

Показник	КГ					ЕГ				
	до (N=113)		після (N=175)		t	до (N=93)		після (N=161)		t
	M	σ	M	σ		M	σ	M	σ	
Уміння безпомилково виконувати поставлені завдання	42,1	6,9	41,2	8,01	0,9	41,2	6,9	32,3	7,86	9,09
Уміння прогнозувати потенційні небезпеки	20,2	4,54	20,4	4,27	0,47	20,8	4,73	23	4,87	3,46

Примітка: $t_{кр}=1,97$ за $p=0.05$

$t_{кр}=2,60$ за $p=0.01$

Найбільш позитивних змін у формуванні професійної надійності під час педагогічного експерименту вдалося досягти щодо «уміння безпомилково виконувати поставлені завдання» ($t=9,09$ за $p\leq 0,01$). Відсоток відхилень уроку від плану після завершення педагогічного експерименту в студентів експериментальної групи зменшився з 41,2 %

до 32,3 %. Позитивного результату досягнуто внаслідок правильного (адекватного до можливостей учнів) дозування фізичного навантаження й дотримання його виконання на уроці.

Достовірні позитивні зміни ($t=3,46$ за $p\leq 0,01$) зафіксовано в межах показника «уміння прогнозувати потенційні небезпеки».

Отримані результати доводять, що студенти експериментальної групи стали краще орієнтуватися в ситуаціях, які мають потенційну небезпеку для здоров'я учнів. Розуміння наслідків, які можуть бути спричинені неправильними діями, підвищує здатність майбутніх учителів фізичної культури уникати різних конфліктних, загрозливих для життя учнів ситуацій та передбачати їх появу.

6. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Формування та удосконалення безпекових умінь є однією із головних умов якісної реалізації професійної діяльності майбутніх учителів фізичної культури. Серед важливих безпекових умінь нами виділено: уміння безпомилково виконувати поставлені завдання та уміння прогнозувати потенційні небезпеки. В ході проведеного педагогічного експерименту було підтверджено дієвість визначеної педагогічної умови:

«Спрямовання педагогічної практики на вирішення комплексних навчальних, оздоровчих і виховних завдань».

Реалізація даною педагогічної умови здійснювалася через: ретельне планування уроків з фізичної культури, аналіз професійних дій, визначення та намагання зменшувати помилки, намагання формування в майбутнього вчителя відчуття реакції організму учня на фізичне навантаження; формування в майбутнього вчителя відчуття часу тривалості вправи, використання особистого прикладу виконання фізичної вправи, страхування, постійного переміщення студентами-практикантами разом з учнями.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів професійної діяльності майбутніх учителів фізичної культури. Одержані результати слугують підґрунтям для подальшого вивчення інших професійно-педагогічних умінь, які сприяють підвищенню рівня професійної майстерності та професіоналізму учителя фізичної культури.

Література

1. Резнікова О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища : монографія. – Київ : НІСД, 2022. – 532 с.
2. Рекомендації щодо застосування критерії оцінювання якості освітньої програми/ Затверджено Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти 17 листопада 2020 року: /ТОВ «Український освітянський видавничий центр «Оріон»». – К., 2020. – 66 с.
3. Солтик О. О. Безпомилковість, як показник надійності викладача фізичного виховання / О. О. Солтик // Психолого-педагогічний журнал «Професійне становлення особистості». – 2015. – № 4. – С. 235–241.
4. Солтик О.О. Визначення помилок у діяльності викладача фізичного виховання / О. О. Солтик, В. І. Вешко // Здоров'я, фізичне виховання і спорт в умовах сьогодення : зб. пр. наук.-практ. конференції, присвяченої Року спорту та здорового способу життя і 50-річчю Хмельницького національного університету. – Хмельницький : ХНУ, 2012. – С.103– 108.
5. Флерчук В. В. Визначення особливостей формування постави спортсменок, які займаються веслуванням на байдарках / В. В. Флерчук, О. О. Солтик // Молода спортивна наука України : зб. наук. праць з галузі фізичного виховання, спорту і здоров'я людини. Вип. 16 : у 4-х т. – Л. : ЛДУФК, 2012. – Т. 4. – С. 167–171.
6. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 2 / Б. М. Шиян. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 248 с.

References

1. Reznikova O. National stability under conditions of changing safety environment : monograph. – Kyiv : НІСД publishers, 2022. – 532 p.
2. Recommendations of application of educational program evaluation criteria / Approved by the National agency of higher education quality assurance of November 17, 2020. LLC “Ukrainian educational publishing center “Orion””. – Kyiv, 2020. – 66 p.
3. Soltyk O. O. Faultlessness as an index of reliability of a teacher of physical education / O. O. Soltyk // Psychological and pedagogical journal “Person’s professional development”. – 2015. – № 4. – P. 235–241.
4. Soltyk O.O. Identification of errors in the activity of teachers of physical education / O. O. Soltyk, V. I. Veshko // Health, physical education and sport under present-day conditions : abstracts of the conference dedicated to the Year of sports and healthy lifestyle and 50-year Anniversary of Khmelnytskyi National University. – Khmelnytskyi : KhNU, 2012. – P.103– 108.
5. Flerchuk V. V. Identification of features of the formation of female athletes’ posture who go in for canoeing / V. V. Flerchuk, O. O. Soltyk // Young sports science of Ukraine: collection of academic papers in the field of physical education, sport, and human health. Edition 16 : in 4 volumes. – Lviv. : ЛДУФК publishers, 2012. – V. 4. – P. 167–171.

Abstract

SOLTYK Oleksandr, SOLTYK Inna

IMPROVEMENT OF SAFETY SKILLS OF FUTURE TEACHERS OF PHYSICALCULTURE

The article examines safety skills of future teachers of physical culture. Among principal safety skills of teachers of physical culture the following have been determined: ability to faultlessly execute objectives set, ability to forecast potential dangers. Methodology and grading scale for these skills evaluation has been presented in the article. Improvement of the defined safety skills has been shown via realization of pedagogical condition of "Orientation of pedagogical practice on realization of complex educational, health-improvement, and age-related objectives".

The formation and improvement of safety skills is one of the main conditions for the high-quality implementation of the professional activity of future physical education teachers. Among the important safety skills we have highlighted: the ability to carry out tasks without error and the ability to predict potential dangers. In the course of the conducted pedagogical experiment, the effectiveness of the specified pedagogical condition was confirmed: "Direction of pedagogical practice to solve complex educational, health and educational tasks."

Implementation of this pedagogical condition was carried out through: careful planning of physical education lessons, analysis of professional actions, identification and efforts to reduce errors, efforts to form the future teacher's sense of the reaction of the student's body to physical exertion; formation of the future teacher's sense of the time duration of the exercise, the use of a personal example of physical exercise, insurance, constant movement of trainee students together with students.

The conducted pedagogical experiment proved effectiveness of the suggested pedagogical influences, which is confirmed by significant changes of the formation levels of safety skills of future teachers of physical culture in the experimental group in relation to the ones in control group.

Key words: teacher of physical culture, safety skills.

Стаття надійшла до редакції 11.09.2022 р.

Бібліографічний опис статті:

Солтик О., Солтик І. Удосконалення безпекових умінь майбутніх учителів фізичної культури. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2022. № 2. С. 40-47.

Soltyk O., Soltyk I. (2022) Improvement of safety skills of future teachers of physicalculture. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, № 2, pp. 40-47.